

09.10.2024

SİRKÜLER 2024/35: İstanbul Finans Merkezinde Yer Alan Katılımcıların Defter Kayıtlarını Türk Lirası Dışında Yabancı Para Biriminde Tutabilmelerine İmkan Verildi

26 Eylül 2024 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 569) ile İstanbul Finans Merkezinde faaliyet gösteren katılımcıların yabancı para birimi ile defter tutmalarına imkan tanınmıştır.

1- Faaliyetleri Münhasıran Finans Merkezinde Bulunanlar

İstanbul Finans Merkezinde faaliyet gösteren ve faaliyetleri münhasıran 7412 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında sayılan indirim ve istisnalara esas teşkil eden faaliyetler veya 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamındaki kazanç indirimine esas teşkil eden faaliyetlerden oluşan katılımcılardan dileyenlerin 2025 hesap döneminden itibaren defter kayıtlarını TCMB tarafından günlük olarak kuru belirlenen herhangi bir yabancı para birimi ile yapabilmelerine imkan verilmiştir. Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenler 2025 yılında başlayan hesap döneminden itibaren bu imkandan yararlanabilecektir.

Faaliyetleri münhasıran bu kapsamdaki faaliyetlerden olmakla birlikte 26 Eylül 2024 tarihi itibarıyla katılımcı belgesini henüz almayan ancak, 31/12/2024 tarihine kadar katılımcı belgesi almak suretiyle İstanbul Finans Merkezinde ilk defa işe başlayan katılımcılardan isteyenler, işe başladıkları tarihten itibaren defter kayıtlarını TCMB tarafından günlük olarak kuru belirlenen herhangi bir yabancı para birimi ile tutabileceklerdir.

Yukarıda belirtilen mükelleflerin yabancı para birimi cinsinden defter tutmak için önceden izin almayacaklar ancak defter kayıtlarını yabancı para birimi ile tutmaya başlayacakları hesap döneminin ilk ayının sonuna kadar hangi yabancı para birimi ile kayıt yapacaklarını gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı bulunduğu vergi dairesine bildireceklerdir. Hesap dönemi içerisinde ilk defa işe başlayıp, bu kapsamda olduklarından defter kayıtlarını yabancı para birimi ile tutan katılımcılar, defter kayıtlarını yabancı para birimi ile tutmaya başlayacakları tarihi izleyen ayın sonuna kadar hangi yabancı para birimi ile kayıt yapacaklarını gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı bulunduğu vergi dairesine bildireceklerdir.

2- Finans Merkezi Dışında da Faaliyeti Bulunanlar

İstanbul Finans Merkezi içinde veya dışında başkaca faaliyetleri de bulunan katılımcılardan bölge içerisindeki şubelerine münhasır olmak üzere defter kayıtlarını yabancı para birimi ile tutmak isteyenler, gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı oldukları vergi daireleri aracılığıyla Gelir İdaresi Başkanlığına başvurarak izin alacaklardır. Bu başvuruda bulunulabilmesi için katılımcının aşağıdaki şartları sağlaması gerekmektedir:

- Başvuru tarihi itibarıyla sermayesinin en az % 30'unun ikametgâhı, kanunî ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan kişilere ait olan işletmelere ait olması,
- Başvurunun yapıldığı tarihten önceki en yakın hesap dönemi sonunda, bölgedeki faaliyetlerden elde edilen gelirlerinin en az %30'unun 7412 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında sayılan indirim ve istisnalara esas teşkil eden faaliyetler veya 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10

uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamındaki kazanç indirimine esas teşkil eden faaliyetlerden faaliyetlerden elde edilen gelirlerden olması,

Bu katılımcılar tarafından yabancı para birimi ile defter tutma talebinin, defterlerin kullanılacağı hesap döneminin en geç iki ay öncesinden yapılması gerekmektedir.

3- Defter Kayıtlarına İlişkin Esaslar

Yabancı para birimiyle defterler **bilanço esasına** göre tutulacaktır

Katılımcılar, Türk lirasıyla yaptıkları işlemlerini, **işlemin gerçekleştiği gündeki** TCMB tarafından ilan edilen döviz alış kurlarını kullanmak suretiyle defterlerin tutulduğu yabancı para birimine çevireceklerdir. Defterlerin tutulduğu yabancı para birimi dışındaki başka yabancı para birimleriyle yapılan işlemlerde ise işlemin gerçekleştiği gündeki TCMB tarafından ilan edilen çapraz kurlar kullanılacaktır. TCMB tarafından ilana konu edilmiş çapraz kurun bulunmaması durumunda, yabancı para birimiyle yapılan söz konusu işlemler öncelikle TCMB tarafından ilan edilen döviz alış kurları dikkate alınarak Türk lirasına çevrilecek ve ardından aynı gün için TCMB tarafından ilan edilen döviz alış kurları dikkate alınarak defterlerin tutulduğu yabancı para birimi karşılığı tespit edilecektir.

Defter kayıtlarını yabancı para birimi cinsinden tutan katılımcılar, işletmeye dâhil kıymetlerin değerlerini ve dönem sonu vergi matrahlarını (geçici vergi dönemleri dâhil) kayıt yapılan para birimine göre tespit edeceklerdir.

Malın teslim edildiği veya hizmetin ifa edildiği tarih esas itibarıyla işlemin gerçekleştiği gün olarak dikkate alınacaktır. Ancak, mal teslimi veya hizmet ifasından önce faturanın düzenlenmesi durumunda, faturanın düzenlendiği tarih işlemin gerçekleştiği gün olarak kabul edilecektir.

Yabancı para birimi cinsinden ilk kayıt yapılan hesap dönemi dahil üçüncü hesap döneminin sonuna kadar defter kayıtlarına esas alınan yabancı para biriminden başka bir yabancı para birimine dönülemeyecektir.

İstanbul Finans Merkezinde faaliyette bulunup defter kayıtlarını yabancı para birimi ile tutan mükellefler, takip eden hesap döneminin başından itibaren defter kayıtlarını Türk lirası ile tutabileceklerdir. Ancak bu mükelleflerin üç hesap dönemi boyunca defter kayıtlarını Türk lirası ile tutmaları şarttır.

İstanbul Finans Merkezinde faaliyette bulunup defter kayıtlarını yabancı para birimi ile tutan mükelleflerden katılımcı belgeleri dönem içerisinde iptal edilenler, takip eden hesap döneminin başından itibaren defter kayıtlarını Türk lirası ile tutacaklardır.

4- Defter Kayıtlarını Yabancı Para Birimiyle Tutan Katılımcılar Tarafından Verilecek Beyannameler

Defter kayıtlarını yabancı para birimiyle tutan katılımcılar, beyannamelerini ve beyanname eki bilanço ve gelir tablolarını, beyannamelerin verilmesi gereken ayın ilk gününün TCMB tarafından ilan edilen döviz alış kuru dikkate alınmak suretiyle Türk lirasına çevirecek ve bildirim ile beyanlarını Türk lirası üzerinden yapacaklardır. Geçici vergi dönemleri itibarıyla verilecek beyannamelerde ise geçici vergi beyannamesinin verilmesi gereken ayın birinci gününde ilan edilen kurlar dikkate alınacaktır.

Beyannameye konu verginin ödenmesi, mahsubu ve iadesi işlemlerinde de Türk lirası esas alınacaktır. Beyannamenin verilmesi gereken ayın **ilk gününde TCMB tarafından döviz kurunun belirlenmediği** durumlarda, söz konusu günden önceki ilk iş gününde ilan edilen döviz alış kurları dikkate alınacaktır.